

APRIL 1957 HÄFTE 4

Social- medicinsk tidskrift

TRETTIOFJÄRDE ÅRGÅNGEN

Klerkernas uppror

Då den samhälleliga sjukvården på ett uppmärksammat sätt indragits i den aktuella avtalskonflikten mellan Stadsförbundet och SACO kan det anses berättigat att i denna tidskrift knyta några reflexioner kring denna konflikt och dess konsekvenser.

Det kan med skäl ifrågasättas om de inom kollektivavtalsfältet tillämpade metoderna vid avtalsförhandling är adekvata när det gäller att träffa överenskommelse om den intellektuella arbetskraftens lönevillkor och arbetsförhållanden. Rent maktpolitiska positioner kommer här att ställas upp som oöverkomliga komplex gentemot även en utsökt saklighet, oklanderlig argumentation och logisk bevisföring. Den självtagna maktfullkomligheten med alla dess kännetecken ställer sig utan blygsel i vägen för en resonabel överenskommelse.

Det ser nu ut som om den tolerabla gränsen överskridits i fråga om de sista årtiondenas medvetna nedvärdering av intellektuella arbetsprestationer. De akademiskt utbildade har länge — om ock under suckan — utstått denna nedvärdering. Man har lojalt ansett sig böra skänka sin tribut till den sociala utjämningen. Det hårda skattetrycket och den malande inflationen har visserligen gjort sitt för att successivt ladda upp en allt vaksammare attityd hos de

anställda. Den aktuella konfliktsituationen mellan Stadsförbundet och SACO har därtill klarlagt att en samhällelig huvudman alltjämt och eftertryckligt vill driva de akademiskt utbildade befattningshavarna tillbaka genom materiella underbud och såvitt man kan förstå principiellt oantagliga villkor i övrigt. En kraftig reaktion måste bli följden av ett så psykologiskt ståndpunktstagande. Arbetsgivaren staten har här visat bättre förståelse och större förmåga att trots dagens spända läge få ett avtal till stånd med sina tjänstemän utan dyrbar och uppriivande strid. Stadsförbundet har bortsett härifrån och ställt egna villkor. Förbundets tidigare träffade avtal med andra tjänstemannagrupper har låst dess position och kommit i förhållande till de SACO-anslutna att verka som ett strids- och utpressningsmedel. Därtill fogas den betydande löneindragning som Stadsförbundet använder gentemot till SACO anslutna tjänstemän. Klart är att det goda förhållandet mellan städerna och de egna tjänstemännen därigenom måste bli försämrat. Uppsägning av betydande tjänstemannagrupper är ett faktum samtidigt som befattningshavarnas reaktion blivit så kraftig att de utan tvekan föredrager en lång strid med krav på seger

hellre än att de accepterar ett mindre lyckat kompromissavtal.

En utvidgad och långvarig konflikt måste medföra avsevärda skador för städerna. De förluster som de jämförelsevis fåtaliga intellektuella med sina uppsägningar vållar, bevisar deras betydelse. Riskerna av att driva en negativ lönepolitik mot dessa grupper kommer säkerligen att visa sig genom den aktuella konflikten.

Utöver direkta och indirekta ekonomiska kostnader vållar konflikten även betydande prestigeförluster för skilda städer. Ur socialmedicinsk synpunkt är det särskilt anmärkningsvärt att huvuddelen av en storstads öppna specialistsjukvård såsom i Göteborg med endast ett par veckors förebud stängts och ersatts med i läkarnas egen regi drivna mottagningar. Ett experiment i stort som måste beaktas. Betydelsen av allmänheten tycks ej ha försämrats utan tvärtom blivit bättre och mer personlig. Detta ger anledning till eftertanke i ett land där man nyligen velat fränkänna läkarna förmågan att organisera och administrera den öppna vården.

Om "klerkernas uppror" skall kunna avvändas fordras uppenbarligen att maktspråket i framtiden undviks och ökad hänsyn tas till dem som experter och kvalificerade sakkunniga inom egna arbetsområden. En sådan "eftergift" innebär ingen prestige- eller maktförlust utan anvisar en väg för rationell pacifiering av centrala samhälleliga verksamheter vilkas problem borde kunna lösas under respektfull hänsyn och med sakliga argument hellre än genom hårda fackliga strider.

Fattigdomens historia

i Sverige har haft sitt särskilda intresse i samband med tillkomsten av den nya socialhjälp-lagen. Den fick sin belysning vid Socialvårdsförbundets 50-årsjubileum och genom en utställning samtidigt på Nordiska museet. Möj-ligen har borgarrådet Hjalmar Mehr inspirerats av konstellationen. Å andra sidan kallar han

sig själv "professionell socialvårdare med histo-risk belastning". Han har befunnits gunga på toppen av socialpolitikens våg under nu lång tid och har därför alltid anledning ägna sig åt socialvårdsfrågor. I januarinumret av Tiden har Mehr skrivit en artikel om socialpolitiken och individen. Upptakten, historieskrivningen om den svenska fattigdomen, om tiggeriet, svälten, spädbarnsdödligheten och annat, bjuder på en kortfattad repetition med en annan aspekt på vår historiska utveckling än den som väckes av Grimbergs rubrik "Svenska folkets underbara öden".

Det största intresset med artikeln är emel-lertid Hjalmar Mehrs perspektivistiska syn på framtiden. Författaren säger bl. a. att socialpolitiken visserligen måste bedömas mot bakgrunden av de allmänna levnadsvillkoren i sam-hället, men anser att varje tanke på att fram-tidens fördubblade levnadsstandard skulle göra samhällelig socialpolitik överflödigt såsom orealistisk. Här rymmes volyminösa debattmöjlig-heter! Det mest lovande i Mehrs artikel, som särskilt skall framdragas här, är något som författaren själv kursiverat. "*Den skönjbara ut-vecklingen kommer att gå efter andra linjer* (än genom generellt verkande försäkringar) *med inriktning på den individuella vårdens och omvårdnadens plan.*" Är nu detta en ideo-logisk nyhet som kommer att lanseras inom det största partiets politik? Det får framtiden utvisa. Om tesen följes skulle man i framtiden kunna få se ett samarbete mellan kretsar som tidigare motarbetat varandra. Varje enskild människa är en personlighet för sig som ford-rar alldeles speciella och personliga hänsyn. Detta predikas ofta av inom medicin och so-cialvård aktivt verksamma, hittills tyvärr utan klar förståelse i något politiskt parti. Den samhälleliga skyldigheten att tillhandahålla resurserna för sådan hjälp — där den visar sig behövas — är väl alla ense om. Ekonomisk och kulturell standardhöjning jämte medi-cinska och andra vetenskapliga framsteg bör rimligen göra detta behov allt mindre. En mot-satt uppfattning kan lätteligen betecknas som rena defaitismen ur socialmedicinsk synpunkt.